

és lehet, hogy az élet bonyolultabb, mint én képzelem. Szóval ezt veszem, vesszük észre. Amit én fordítok, azokból mindig van régebbi fordítás is. A Shakespeare-darabokat Vas István, Mészöly Dezső, Kosztolányi, Babits, Arany fordította, de ne is a régiakat, hanem a szinte tegnapiakat nézzük: Vas, Mészöly még mindig rettenetesen patetikusak a mai ízlés szerint, és olyanok, mintha kosztümben lennének, mert abban is voltak. Mert az kellett akkor.

„Kik is vagyunk mi ezzel a beszéddel?”

FEHÉR RENÁTÓVAL JUHÁSZ TIBOR BESZÉLGET*

Juhász Tibor: A *szépiró olvas* eseménysorozat, amelynek keretein belül mi most beszélgethetünk, a címével előirányozza, hogy miről kellene kérdezzek. Joggal várják tehát az érdeklődők, hogy elsősorban az olvasmányélményeidről ejtsünk szót, én azonban kezdésként a saját olvasói tapasztalataimról számolnék be. A 2010-es évek elején, amikor tájékozódni kezdtem a kortárs magyar irodalomban, te voltál az egyik első olyan fiatal költő, akinek a szövegeire vezető irodalmi lapokban figyelhettem föl. Emlékezetes találkozásban volt részem például az *Alföld* folyóirat 2013/4-es lapszámában olvasható *Makk ás*, majd később a *Ká-európai ismerős* című verseddal, amely a szintén debreceni illetőségű *KULTer.hu* felületén látott napvilágot. Ma sem tűnik megalapozatlannak számomra a kijelentés, miszerint ezekben a költeményekben sikerült valami olyasmit közvetítened, amelyben más olvasókkal együtt én is a saját tapasztalataimat ismerhettem föl. Talán ezért nem lepett meg, hogy pályád alakulása során a nemzedék fogalma egyre központibb helyet foglalt el a gondolkodásodban, de erről később foglak kérdezni. Most inkább az általam vélelmezett ars poeticáddal kapcsolatban faggatnád, ugyanis a nyilvánosságban betöltött pozícióidból gyakran hangsúlyozod poétika és politika szerves összefüggését, sőt tulajdonképpen a versesköteteid értelmezhetőek e szervesség színreviteli alternatíváiként is. Úgy látom, költői munkásságodat egy olyan szerepmoddell képviselésében bontakoztatod ki, amelynek az az alapvetése, hogy a költői tevékenység, mivel a nyilvánosságban szerveződik, politikai tevékenység. Egyetértesz-e ezzel a megállapítással? És amennyiben igen, úgy e szerepmoddell kialakulása a pályakezdésed mely mozzanataihoz kötődik?

Fehér Renátó: A *Ká-európai ismerős* a *Garázsment* című első könyvem záróverse. Ezt azért fontos rögzíteni, mert amit ars poeticus ajánlatként meghatározta, azt a legmélyebben a magaménak érzem, sőt e felfogás kimunkálása volt tulajdonképpen az első könyv eljutásáig tartó út legfontosabb kísérlete, ami még nagyobb téteket

* Az interjú a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-23-3-II kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

rak a nevezett zárószövegre. Nyilvánvaló, hogy mindez a korai olvasmányélményeimből is adódik, hiszen olyan szerzők voltak rám a legnagyobb hatással, akik ezzel az együttállással, a politika és költészet elválaszthatatlanságának tapasztalatával bibelődtek a maguk történeti idejében. A kihívást nyilván az jelentette, hogy nekem a saját történeti időmben kellett megküzdenem ezzel a problémával, ráadásul egy olyan időszakban, amikor az említett szervezés a legtöbbször egyáltalán nem volt magától értetődő. Sőt, a pályám elején azzal szembesültem, hogy az én ars poeticám, az imént jellemzett felfogás melletti elköteleződésem korszerűtlennek és idejétmúltnak nyilvánítatik. Ez nagy zavarodottságot okozott bennem az első verseim megjelenésekor, tekintve, hogy egyre határozottabban felismertem a magam költői-politikai alkatát, és világossá vált számomra, hogy nem tudnék máshogy, más alapvetésekkel írni. Egyáltalán nem volt komfortos a helyzet. A *Ká-európai ismerős* zárlatára utalva úgy is fogalmazhatok, hogy a régimódi dolgok iránti elkötelezettséggel való megbékélés lett a költői programom nyitánya. Aztán a történelem velem is csinált valamit, meg a szakma azon részével is, akik szkeptikusak voltak azzal kapcsolatban, hogy szociális és politikai kérdéseknek van-e helye a kortárs magyar irodalomban. Kiderült ugyanis, hogy a költészetnek mint nyilvánosságban történő beszédnek ahhoz is köze van, ami a nyilvánosságban történik, azzal a megkötéssel, hogy az a költői pozíció, ahonnan a nyilvánosságba belebeszélünk, nem alapulhat annak az értelmiségi gőgjén, hogy a költői működésnek közvetlen hatása van mindarra, ami körbevesz bennünket. Más szóval: szükség lett a költő szereplehetőségeinek, sőt az értelmiség szereplehetőségeinek a felülvizsgálatára. Be kellett látnunk, hogy az írástudói pozíció nem tekintélyt hordoz, és nincsenek véleményvezéri privilégiumai. Mindannyiunknak szembesülnie kellett azzal, hogy az a hagyomány, amelynek utolsó nagy alakja szerintem Esterházy Péter volt, megváltozott, és nem térhetünk ki az elől az önértelmezői munka elől, amelynek eredményeként rájöhettünk, hogy valójában kik is vagyunk mi ezzel a beszéddel a mi történeti időnkben.

Juhász Tibor: Téged milyen válaszokhoz vezetett el ez a munka?

Fehér Renátó: Többek között ahhoz, hogy az értelmiségről ma már nem egy közösség vezetőjeként vagy a sosem homogén közvélemény hangadójaként érdemes beszélni, hanem egy közösség megszervezőjeként, az intézményesülés folyamatának egyik letéteményeseként, amelynek fedezetét a nyilvános beszéd hatásában való hit adja.

Juhász Tibor: E szemléletmód háttérében nagyon erős Petri-élményt feltételezek. Mikor találkoztál Petri György szövegeivel először?

Fehér Renátó: Valóban, a legnagyobb hatást e program kialakítására vonatkozóan Petri költészete, az ő költői működésmódja tette rám. E politikában involvált, mozgalomban informált szerepnek is köszönhető, hogy 2007 szeptembere környékén, amikor a kamaszkorom végén először találkoztam Petri-szövegekkel, elementáris hatást gyakoroltak rám. Ahogy most visszaemlékszem, a szövegeivel való megküzdés nem volt különösebben nehéz feladat, üdítően hatott rám ez a bölcséleti megalapozottságú, filozofikus líra, különösen az első két kötet, illetve az az atmoszféra is, amely Petrit körülvette.

Juhász Tibor: A pályakezdéssel egy időben látott napvilágot Károlyi Csaba nevezetes cikke az *Élet és Irodalomban*, amelyben arra a megállapításra jut, hogy a Petri-költészet süllyed, mert egyre nehezebben hozzáférhetőek azok a kontextusok, egyre nehezebben ismerhetőek fel azok a referenciák, amik az életmű jellegadó sajátosságait adják. Azóta persze megváltozott a helyzet, ugyanakkor épp ez veti fel a kérdést, hogy fiatal egyetemistaként miért, sőt hogyan tartottál ki ekkora határozottsággal a kamaszkorodból származtatható szemléletmódod mellett. Hiszen, ha jól értem, megélésed szerint is ellenszélben kellett dolgoznod.

Fehér Renátó: Károlyi Csaba említett, 2008 januárjában írt szövege meghatározó olvasmányélményem. Nem is olyan régen osztottam meg vele, hogy a cikkét követő 15 évemben az irodalmi tevékenységemet úgy versben, mint esszében, sőt az ELTE doktori iskolájában is az a vállalás határozta meg, hogy az állításait megcáfoljam. És ez nem kedves anekdota szeretne lenni. Tényleg nagyon sok munkát raktam bele másokkal együtt abba, hogy a magyar irodalomnak ez a hagyományvonala megkapja azt a méltó figyelmet és azokat a termékeny értelmezési keretlehetőségeket, amiket érdemel. A kérdéssre visszatérve egyébként a hit a válaszom. Meggyőződéssel vallottam ugyanis, hogy az irodalom eredendően politikai meghatározottságokat hordoz. Szívből örülök, hogy az én nemzedékem után érkező generáció költői ebbe a diskurzustérbe léptek be, ebben találták meg a saját költői programjukat. Azt hiszem, hogy a te első könyved, az *Ez nem az a környék* azért is állt olyan közel hozzám, mert a mi indulásunk ebben az értelemben is összetartozott. De említhetném Vida Kamilla költészetét is, akinek a munkáit és a szemléletmódját szintén nagyon szeretem. Vajna Ádám második, *...egyébként is, mit akarhatott itt az őgróf?* című könyvében is sok ilyen elemet tudok dekódolni (egyébként vele együtt szerkesztjük a *Hévíz* folyóiratot). Azt gondolom, hogy a problémák, amelyekről eddig szó esett, a ma induló fiatal költők számára, és itt most kifejezetten a húszas éveik elején járó költőkről beszélek, nem merülnek fel dilemmaként. Sőt, a politikai tartalom immár olyan szinten kiáll az önjogán, hogy sokszor a valóság rögzítése felismerésre és megalégedésre ad okot. Az általam nagyon szeretett és magyarul több könyvvel is mostanában jelentkező, 1992-es születésű francia Édouard Louis erre egy jó példa a generációnkból. Én egy másik poétika elkötelezettje vagyok, amely anyagnak tekinti a valóságot, a valóság anyagából konstruál, állít elő egy saját világot. Ehhez, ha már *A szépíró olvas* című beszélgetéssorozat keretein belül vagyunk, számomra Kertész Imre adja az egyik vezérfonalat, aki azt mondja, hogy neki kellett megteremtenie Auschwitzot a nyelv és a kompozíció varázslatával. Nagyon sokszor idézem ezt a kertészi mondatot, mert pontosan érzékelteti, hogy ő nem egy Anne Frank-féle naplót írt a *Sorstalansággal*, hanem egy jelentékeny irodalmi művet, egy regényt, alkotott egy szöveget, egy nyelvet, ezáltal pedig újratemtette a valóság anyagát. Akármilyen blaszfémnek is hangzik, én is a nyelv és a kompozíció varázslatával igyekszem újratemteni azt a közérzetet és korszakot, amelyben élek.

Juhász Tibor: A generáció kifejezés többször elhangzott már a beszélgetésünkben, az elején utaltam is rá, hogy vissza fogok térni ehhez a fogalomhoz. Annál is inkább, mert különösnek találok a te nemzedéki elhelyezkedésedet. Azok, akik veled együtt indultak, egy egészen másfajta irodalmi életben szocializálódtak. Látszottak a törés-

vonalak, a repedések, de mai távlatból nézve akkoriban mintha még valamelyest átélhető lett volna az irodalmi élet intézményrendszerének egészlegessége, ami nem jelenti azt, hogy ne lettek volna székértáborok. Azok a szerzők, akiket említettél, Vida Kamilla, Vajna Ádám, vagy éppen én, viszont már a szétesés állapotába tanultunk bele. Úgy tűnik a számomra, mintha az utánad következőkkel éreznél rokonságot, mintha velük tudnál a legtermékenyebben együttes erővel fellépni.

Fehér Renátó: A nemzedéktársaimmal a Telep csoport, elsősorban Krusovszky Dénes, Bajtai András, Nemes Z. Márió és Szabó Marcell versein „nevelkedtünk”, ami bizonyos értelemben felszabadító volt, de ez képzett köztünk egy távolságot is. Ők előbb kezdték a pályát, előbb kerültek pozíciókba az irodalmi életben, tehát egyáltalán nem tűnt úgy, hogy közvetlenebbül is lehetnek közös ügyeink. Nekünk a sárvári író táborban szerveződött meg a Körhinta Kör nevű csoportosulásunk, benne Zilahi Annával, Kemény Lilivel, Gucsa Magdolnával, Szilvay Mátéval, Szöllösi Barnabással és Lázár Bence Andrással, amely, ha irodalomszociológiai értelemben egyáltalán bejelentett valamit, akkor annyit, hogy mi vagyunk, akik a Telep után jövünk. Azt hiszem, őszintén támogattuk egymást, ezáltal pedig önmagunkat. Számomra azokban az években biztonságot, otthonosságot és inspirációt jelentett a Körhinta, és nemcsak az irodalomban, hanem a felnőtt életben való elindulásban is. Így nem voltam annyira magányos Budapesten, nélkülük pedig aligha lettem volna azzá, aki ma vagyok. Ma is nagyon jó szívvel emlékszem vissza erre a véd- és dacszövetségre. Aztán az utánunk érkezőkben, a nálam 5-6-7-8 évvel fiatalabbakban is barátokra, a politikai helyzet pedig úgy hozta, hogy szövetségesekre és harcostársakra is találtam. Az a szemlélet, amellyel korábban egyedül éreztem magam, az ő esetükben már evidencia volt. Ekkor, 2015-16 fordulóján tetőzött ugyanis a KMTG-botrány, amely ennek a generációnak a tűzkeresztséget jelentette. Ezekben a hónapokban született meg a *Fiatal Írók Közleménye*. A megfogalmazók és az aláírók egy részét tanítottam az ELTE-n és voltam kis híján velük együtt gyakorolni a *Literánál*, közben pedig eseményeket szerveztünk [például a nagy KMTG-vitát], műhelyeket csináltunk magunknak, tehát több olyan projektben is részt vettünk, amelyeknek teremtőereje volt, és ez ránk, mint értelmezői közösségre, visszahatott. Sorra írtam az ajánlásokat a néhai József Attila Körbe belépőknek, bízva abban, hogy a szervezet fóruma lehet az érdekvédelemnek. Néhány évvel idősebbként éreztem is némi felelősséget a kezdeményezéseik, például a *Késelés Villával* című beszélgetéssorozat iránt, amely azóta még fiatalabbakra hagyományozódott. Amikor pedig előbb a *Literánál*, majd Szálinger Balázs távozása után a *Hévíznél* lettem szerkesztő, megjelenési felületeket is tudtam biztosítani azoknak a fiataloknak, akik költőként egyre jobb művekkel álltak elő.

Juhász Tibor: Az eddigi válaszaid alapján úgy látom, a történeti gondolkodásod a nemzedék fogalmán alapul, de ide lehet rendelni egy másik, a versesköteteid tanúsága alapján legalább ilyen fontos fogalmat, a korszakét. Annál is inkább, mert ez a kifejezés többször fordult elő az eddigi három verseskötetben, mint a generáció.

Fehér Renátó: Azt hiszem, a *Garázsment* tekinthető egyfajta generációs elbeszélési kísérletnek, de a *Holtidényre* vagy a *Torkolatcsöndre* ez már kevésbé igaz. Az első

kötetem esetében ez azért is volt fontos a számomra, mert, mint a legtöbb debütáló könyvnek, ennek is az az egyik legfőbb tétje, hogy a teljesség igényével megmutasson valamit a hangból, amely épp megérkezik az irodalomba, a nyilvánosságba. Az én hangomnak az első pillanattól kezdve nyilvánvaló generációs vonatkozásai voltak, a recepció is ezt emelte ki. Igaz, a *Garázsment* verseinek családtörténeti érintettségét sem érdemes elhallgatni, sőt talán beszélhetünk egy geopolitikai, ká-európai olvasatról, tehát egy regionális meghatározottságról. El van rejtve benne egy szomorú kelet-európai családregény, ezt írta róla a megjelenésekor Kemény Lili. Az volt a programom, hogy megmutassam, hogyan rétegződnek egymásra, hogyan járják át egymást ezek a társadalmi determinációk, és hogy például a nemzedékiséggel kapcsolatban ezek miként hangosíthatók ki, hogyan bírhatók szóra. Egyébként talán azért is tűnik dominánsnak ez a figyelemirány, mert a születési évem egybeesik a rendszerváltással, és ennek az összefüggésnek nyilván nagy jelentőséget tulajdonítottam az írás és a kötetéről szóló utólagos beszéd idején is. Szerintem elmondtam a *Garázsment*-ben mindazt, amit generációügyben költőként el tudok mondani, viszont amire a korszakkal kapcsolatban felfigyeltél, az valóban átjárja mind a három könyvemet. Nagyon foglalkoztat, hogy az itt és most tapasztalatán keresztül, a valóságnak, pontosabban a valóság anyagának a fordításán keresztül hogyan lehet színre vinni mindazt, ami velünk történik. A korszak egyébként azért is érdekes alakzat, mert az analízise, vagy legalább az analízis költői kísérlete az itt és most miatt az összes generációt érinti. Mondok egy példát. Számomra nagyon fontos, egyben frusztráló kérdés, hogy hogyan tudom megosztani például az anyámmal, aki gyógypedagógusként 40 éven át mindennap bejárt tanítani a kőszegi („ottliki”) iskolába, hogy mi az, amit én nap mint nap csinállok. A válasz egyáltalán nem magától értetődő, miközben ferencvárosi közművelődési dolgozóként viszonyban vagyok a magyar társadalom irodalmi életén kívüli valóságával is. Hogy amikor velük, kamaszokkal és tanárokkal, nyugdíjasokkal és szülőkkel beszélek, nemcsak magamról beszélek, hanem arról a korszakról is, amely az ő életük, a közös életünk ideje. Költőként persze ez nem lehet a közérthetőség kérdése, mert az nem az íróasztalmunka feladata. Mégis költőként, tehát kulturális munkásként arra jöttem rá, hogy közvetítő intézményeket szükséges teremteni, amelyek élénkítik a párbeszédet, tehát átrendezik a nyilvánosságot, ezáltal kibontakoztatják a társadalmi, közösségi és állampolgári öntudatot. Egyébként közvetítő intézménynek nevezem az olyan eseménysorozatokat is, mint amelyen most is jelen vagyunk. Ilyen közvetítő intézményként gondoltam anno a József Attila Körre, gondolok a Szépírók Társaságára vagy a Mércére például, hiszem, hogy erőforrásainkhoz mérten ebben a szellemben készítjük a *Hévíz* folyóiratot, visszük a *Nincs online*-nal közös műhelyeinket a Mester Galériában vagy Vincze Bencével a szombathelyi Joyce Clubot. És hiszek az önkormányzati közművelődési intézmények állampolgár-fókuszú, tehát plebejus szemléletváltásában.

Juhász Tibor: Ezernyi válasz született már arra a kérdésre, hogy mi az írástudók felelőssége. Nyilván nem olvastam végig az összes gondolat kísérletet, de azokban, amelyekkel találkoztam, közös volt, hogy a válaszadók a művész oldaláról közelítették meg a kérdést. Mintha újra és újra arról beszélnék, hogy mi a helyes művészeti cselekvés, hogyan is képzelhető el a művészeti praxis társadalmisága, miként kell

úgy kibontakoztatni a munkásságunkat, hogy annak társadalmi relevanciája, haszna legyen, hogy aktivizáljon egyéneket és közösségeket. De miközben saját magunkról és a munkásságunkról gondolkodunk, finoman kizárjuk az irodalmi folyamatok egyik legfontosabb résztvevőjét, az olvasót. Azt gondolom, hogy a látszat ellenére az írástudók felelőssége nem csakis és kizárólag a művész vállát nyomja, valójában az olvasókkal együtt hordozzuk ezt a súlyt. Mi az írástudók felelőssége akkor, ha nem művészként, hanem olvasóként gondolkodunk róla?

Fehér Renátó: Ami a felelősségmegosztást és -megosztást illeti, igazad van, ezt a lehetőséget én is mindig igyekszem hangsúlyozni. Próbálom meggyőző erővel közvetíteni az olvasóknak, hogy részesüljenek az olvasás tapasztalatából közösségi szinten is, beszéljenek a befogadói élményeikről úgy és olyan nyelven, ahogy az számukra kényelmes. Megdöbbentő, hogy milyen ritkán mondjuk ki hangosan és másoknak, amit egy könyv csinált velünk. A Szikra Mozgalom szépirodalmi olvasókörének megszervezésével tettük erre talán a legszámottevőbb kísérletet Bocsik Balázssal, számolva persze azzal is, hogy mozgalmi keretben az olvasataink és a kérdésfeltevéseink direkterben és közvetlenebbül politikaiak. Mégis az a benyomásom, hogy sikerült megteremteni annak a feltételrendszerét, hogy az érdeklődők a közös olvasás által megérezzék, milyen az, amikor egy szöveg megváltozik, más lesz bennünk. Nekem például az újraolvasások alkalmával ez az élmény tartogatja a legtöbb izgalmat. Mert mindig egy másik tekintet nézi az adott könyvet. Itt van tehát előttünk ez a közösségi lehetőség, amely feleleveníthető hagyomány, és hatalmas potenciált rejt magában. Ugyanakkor József Attilának van egy fordulata, miszerint az irodalmat nemcsak az olvasók befolyásolják lényegesen, hanem azok is, akik nem olvasnak. Olvasók és nem-olvasók országában élünk együtt. Ez számomra azt is jelenti, hogy művészként azt a kérdést, hogy kik a mi olvasóink, nem magunk között, hanem arra a sokaságra is gondolva szükséges feltennünk, akik nem részesülnek a mindennapi, a szakmai, az alkalmi, a kényelmi vagy a szórakoztató olvasás rutinjából. Azt is jelenti, hogy a politikai közösség egyenjogú tagjaiként gondoljuk el azokat is, akik nem olvasnak. Az írástudói felelősség ma csak hübrisz, öncélú és kudarcos, ha nem formálódik általa is a politikai akarat, ha nem szélesedik a döntéshozók szemhatára, s ha nem tud szövetséges lenni abban, hogy minél többen kezdjék el megszervezni önmagukat a sokaságból. És nyilván tudom, hogy ez régimódinak vagy „túl ideologikusnak” hangozhat, de ahogy korábban mondtam, a pályám kezdetén a politikai költészet is hasonló okokból tűnt problémásnak. Nekem ezt jelenti a József Attila-hagyomány – nagyon sajnálom. Egy képzésalapú közművelődésben hiszek, amely műhelyeken keresztül lehetőséget teremt a politikai öntudat kibontakoztatására, illetve olyan nyelvi problémáknak és élethelyzeteknek a megoldására, mint a hitelfelvétel, az orvosi zárójelentés, a végrehajtói felszólítás vagy az adóbevallás. Hinni akarok abban, hogy talán ezáltal is demokratizálódhat az a kulturális élet, amelynek velünk élő és általunk is fűtött műveltségfétise arrogáns és valóságvak.

Juhász Tibor: Miközben a politika és a poétika szerves összefüggéseit kötetéről kötetre nyelvileg is reflektáltabbá teszed, a verseid egyre összetettebb értelmezői műveleteket várnak el az olvasóktól. Tehát miközben tudatosan a nyelv eredendő politikai meghatározottságát, a költői praxis politikai fundamentumát állítod előtérbe,

mintha le- és beszűkíténé a potenciális olvasók körét. Mi eredményezi ezt a különös mozgást? Milyen kifizetési lehetőségei vannak ennek a folyamatnak a pályádra nézve?

Fehér Renátó: Amikor a *Garázsmentet* írtam, az, hogy álhír vagy fake news, nem volt benne a személyes szókimondásban. A dezinformáció sem. Nem gondolkodtam, mert nem gondolkodhattam még azon, hogy a kommunikáció miként lesz kisiklatva a következő években, hiszen a közösségi média a demokrácia és a szólásszabadság templomaként értelmeződött. Egy utópisztikus diskurzustérként beszéltünk róla, ahol az emberek szabadon véleményt cserélhetnek egymással. Ma viszont szabályosan összeugrik a gyomrom, ha a kommentszekcióra gondolok, ahol hamis profilok, eredet nélküli hírek vagy „csak” agresszív és kibogozhatatlan érdekek omlasztják be a beszédet. Brutálisan megváltozott a nyilvánosságunk, és ezt megdöbbentő volt látni. Talán ezért érzem úgy, hogy folyton kérdéseket tesz fel nekem a korszak a saját megnyilvánulásaimra vonatkozóan is. Ezért van az, hogy a *Torkolatcsőnd* nyelvi megoldásait a legkülönbözőbb helyekről érkező impulzusok mozgatják, hogy be kellett látnom, egy ponton túl már csak a kép, a radírozás, az áthúzás, a vonal képes kifejezni mindazt, amit mondani akarok. És ha már vonal, ez a könyv vonalakkal és vonalakba fut ki az *Írottak* című záróversben, a kézírás elhúzódik a könyv gerincéig, de poétikailag is az elhallgatásba torkollik. Folytatható-e ez a poétikai program? Mi az a beszédmód, amely adekvátnak mondható az elhallgatás után? Most prózát írok, és ez teljesen más kihívásokkal jár. Szóval nem tudok választ adni a kérdéseidre.

